

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Maakuntahallitus 18.08.2025
116/03.00.00/2025

Valmistelija

Susanna Kaskinen
puh. +358 40 6825 819
susanna.kaskinen@ekarjala.fi

Valtiovarainministeriö pyytää lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausunto annetaan lausuntopalvelu.fi -verkkosivulla, jossa lausuntopyyntö ja hallituksen esitys on luettavissa.

Lausunnossa voi ottaa kantaa ehdotettuun hyvinvointialuejakolakiin, maakuntajakolakiin, ehdotettuihin muutoksiin hyvinvointialuelain 27 ja 87 §:ään sekä tehdä muita huomioita hallituksen esityksestä. Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 28.8.2025 klo 16.

Lausuntoehdotus

Hyvinvointialuejakolaki

Hallituksen esityksen lähtökohtana on erottaa hyvinvointialuejako ja maakuntajako. Hyvinvointialuejakolaissa ei enää säädettäisi maakuntajaosta eikä maakuntajaon muuttumisesta hyvinvointialuejaon muutosten seurauksena. Voimassa olevan hyvinvointi- ja maakuntajakolain nimi muuttuisi hyvinvointialuejakolaiksi ja maakuntajaosta säädettäisiin erillisellä lailla. Lakiin lisättäisiin säännökset hyvinvointialueen jakamista koskevasta taloudellisesta selvityksestä ja tehtäisiin hyvinvointialueista annettuun lakiin täsmennyksiä valtuustoryhmän toiminnan tukemista ja luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskeviin säännöksiin. Lait on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian.

Etelä-Karjalan liitto toteaa, että nykyisestä hyvinvointialuejaon ja maakuntajaon välisestä sidoksesta, jossa hyvinvointialueen muuttaminen muuttaa maakuntajakoa hyvinvointialueen muutosta vastaavalla tavalla, on aiheellista luopua. Etelä-Karjalan liitto pitää välttämättömänä sitä, että hyvinvointialueiden muutokset eivät automaattisesti vaikuttaisi maakuntajakoon ja siten muihin hallinnon aluejakoihin, kuten poliisipiireihin, tuomioistuinlaitoksiin, elinvoimakeskukseen tai vaalipiireihin. Myöskään aluekehittämisen tai maakuntakaavoituksen kannalta maakuntajaon sitominen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kriteereihin ei ole tarkoituksenmukaista. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, maakuntajaon merkitys ja tavoitteet ovat hyvinvointialuejakoa yleisempiä ja monitahoisempia. Nykyisessä laissa näitä merkityksiä, tavoitteita ja vaikutuksia ei ole riittävässä määrin otettu huomioon.

Etelä-Karjalan liitto pitää siten erittäin tärkeänä ehdotettua hyvinvointi- ja maakuntajakolain muutosta. Jos hyvinvointialuejakoa muutetaan lähivuosina esimerkiksi yhdistämällä hyvinvointialueita, ilman nyt ehdotettua sääntelyä myös maakuntajakoon ja muihin hallinnon aluejakoihin kohdistuisi suoraan monin osin tarpeettomia ja jopa haitallisia muutoksia.

Samalla on todettava, että hyvinvointialuejaolla on vaikutuksensa maakuntien elinvoimaan ja työllisyyteen ja Etelä-Karjalan liitto näkee nykyisen hyvinvointialuejaon tarkoituksenmukaisena.

Maakuntajakolaki

Ehdotetulla sääntelyllä palattaisiin suurelta osin ennen hyvinvointialueiden perustamista vallinneeseen lainsäädäntöön. Maakuntajako toimisi jälleen hallinnon järjestämisen, alueiden kehittämisen ja alueiden suunnittelun perusaluejakona. Maakunnan alueen määrittämisen keskeisten kriteerien (asiointi- ja palveluyhteydet, työssäkäyntiliikenne, kuntien yhteistoiminta, elinkeinoelämän yhteydet, yhdistystoiminta-alueet sekä kulttuuri- ja historialliset perinteet) pohjalta muodostuisi mahdollisimman yhtenäinen alue, jonka asukkailla on yhteinen kulttuuri- ja intressiympäristö.

Etelä-Karjalan liitto näkee paluun aiemman kaltaiseen sääntelyyn parannuksena vallitsevaan oikeustilaan ja se turvaa paremmin myös perustuslain 122 §:ssä säädettyä pyrkimystä yhteensopivista aluejaotuksista.

Etelä-Karjalan liitolla ei ole muita huomioita hallituksen esitykseen.

Ehdotus

Maakuntahallitus hyväksyy lausuntoehdotuksen mukaisen lausunnon.

Päätös